

INSIDER

KREDĪTIESTĀDES

Arī Latvijā “komisijas maksas” var nākties atmaksāt

Vācijas Augstākā tiesa pieņēma banku sektoram visai nepatīkamu spriedumu. Protī, kredītiestādēm ir pienākums atmaksāt no patērētājiem iekasētās “komisijas maksas” vai tamīdzīgi formulētus maksājumus par līgumu sagatavošanu.¹ Šādas tiesu prakses risks pastāv arī Latvijā.

Vācijas likums šajā aspektā būtībā neatšķiras no Latvijas Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (PTAL), un tiesas juridiskā argumentācija, šķiet, viens pret viens ir pārnesama uz Latviju. Nav nekāds noslēpums, ka Vācijas tiesības bauda lielu piekrišanu visā kontinentālajā Eiropā, arī Latvijā pārņemtās Eiropas Savienības patērētāju tiesības lielā mērā ir balstītas tieši uz Vācijas tiesībām.² Tāpēc pastāv liels risks, ka arī Latvijā ar pienācīgu juridisko argumentāciju nebūtu grūti pārliecināt tiesas atprasīt nepamatotas “komisijas maksas”. Pēc viena tāda sprieduma droši vien sekotu daudzi. Bet kreditētājiem ir iespēja savu pozīciju uzlabot.

FAKTISKIE APSTĀKĻI

Kāds patērētājs saņēma no bankas kredītu EUR 40'000 apmērā. Papildus procentiem par naudas lietošanu banka iekasēja vienreizēju maksājumu 3% apmērā no kopējās summas kā komisijas maksu. Arī šo summu banka kreditēja, kā rezultātā kopējais kredīta apmērs bija EUR 41'200. Banka veica iekšējo ieskaitu, protī, ieturēja EUR 1'200 un izmaksāja kredīta ķēmējam EUR 40'000.

REGULĒJUMS

Tiesa uzlika par pienākumu bankai atmaksāt “apstrādes izmaksas”³ EUR 1'200 apmērā, to kvalificējot kā netaisnu iedzīvošanos. Spriedums ir pamatots ar PTAL analogām normām.⁴ Turklat PTAL patērētājiem ir formulēts vēl izdevīgāk, protī, PTAL jau savstarpējo saistību ne-līdzvaru grib atzīt par nepieļaujamu, savukārt Vācijas likums ne-līdzvaru par nepieļaujamu atzīst tikai tad, ja tas ir pretēji labai ticībai vai no likumā paredzētā saistību līdzvara novirzās būtiski.

TIESAS VIEDOKLIS

Tiesa spriedumu principā pamato ar to, ka banka papildus galvenajai saistībai – procentiem – liek maksāt atlīdzību par neko. Kredīta ķēmējs

2015.gada 29.oktobris

Girts Strazdiņš,
LL.M. München
+371 25 543 690
girts.strazdins@vilgerts.com

Vairis Dmitrijevs
LL.M. Cambridge
+371 29 258 370
vairis.dmitrijevs@vilgerts.com

**“kredītiestādēm ir
pienākums atmaksāt
no patērētājiem
iekasētās “komisijas
maksas” vai
tamīdzīgi formulētus
maksājumus par
līgumu
sagatavošanu”**

¹ Vācijas Augstākās tiesas (*Bundesgerichtshof*) 2014. gada 23. maija spriedums lietā Nr. XI ZR 170/13.

² Ranieri, F. Europäisches Obligationsrecht. 3., vollständig überarbeitete Auflage. Springer Verlag Wien, 2009, 404. lpp.

³ Runa ir par pozīciju, ko tradicionāli apzīmē kā komisijas maksu, vācu valodā “Bearbeitungsgebühr”.

⁴ Vācijas Civillikuma (BGB) 305. pants līdzīgi kā PTAL 6. panta piektā daļa paskaidro, kas ir iepriekš sagatavoti/tipveida līgumi. BGB 307. pants līdzīgi kā PTAL 6. panta pirmā un trešā daļa noteic, ka nesamērīga patērētāja tiesību ierobežošana nav atlauta.

maksā procentus par tiesībām lietot kapitālu. Arī dažādi citi maksājumi Vācijas tiesas ieskatā ir pieļaujami, ja tie ir par kādu bankas sniegtu pakalpojumu. Darījuma noformēšana nav kvalificējama kā pakalpojums kredīta nēmējam. Tiesa secina:

“Komisijas maksa nav atlīdzība par tiesiski patstāvīgu pakalpojumu, par ko varētu prasīt atlīdzību papildus procentiem. Ar komisijas maksu atbildētāja nogrūž uz klienta pleciem izdevumus par darbībām, kurus atbildētāja veic savās interesēs vai sakarā ar likumisku pienākumu. [...] Atbildētāja vienīgi pati savās interesēs pārbauda, vai vēlas stāties līgumiskās attiecībās ar klientu, un šajā sakarā virzās uz līguma noslēgšanu, piemēram, vedot pārrunas un sagatavojot tādu līgumu, kuru atliek parakstīt”

Atbildētājs, cita starpā, izvirzīja argumentu, ka no Eiropas Savienības tiesībām izrietot tiesības noteikt komisijas maksas, jo tās arī esot iekļaujamas efektīvās gada likmes aprēķinā. Vācijas tiesa atzina, ka jautājums par komisijas maksām Eiropas Savienības tiesībās līdz galam vēl nav skaidrs. Bet neskatoties uz to noraidīja līgumu uzdot prejudiciālu jautājumu Eiropas Savienības Tiesai, paskaidrojot, ka tās spriedums tomēr atbilst Eiropas Savienības tiesībām. Vācijas tiesas ieskatā Eiropas Savienības patērētāju aizsardzības tiesībās ar efektīvās gada likmes jēdzienu neesot jāsaprot procenti tiesiskajā nozīmē, bet tikai caurspīdīgumam kalpojošs lielums.

SECINĀJUMI

Kreditētājiem visā Eiropā Vācijas tiesas spriedums varētu izraisīt zināmu nemieru. Jāteic gan, ka līdz šim nav vērojama liela patērētāju apņēmība atprasīt komisijas maksas citās valstīs. Un arī Vācijā šis jautājums līdz augstākajai tiesai nonāca neticami vēlu. Nemot vērā Latvijas jurisprudences kapacitāti, patērētāji, visdrīzāk, vēl kādu laiku neuzdrošināsies pieprasīt atpakaļ komisijas maksas, ja vien neuzradīsies kāds īpaši motivēts patērētājs un nespērs pirmo soli. Katrā ziņā grūti iztēloties, kā Latvijas tiesa varētu pamatoit, ka Latvijā likumi ir interpretējami citādi kā to izdarīja Vācijas tiesa.

Kreditētājiem labā ziņa ir tāda, ka Vācijas tiesa savā spriedumā vienlaikus ar komisijas maksas nepieļaujamības rūpīgo pamatojumu faktiski sniedz vērtīgus padomus bankām kā rīkoties, lai līdzīgus maksājumus tomēr varētu iekasēt. Atliek atlasīt uz Latvijas tiesībām pārnesamos argumentus, un attiecīgi pieskaņot standarta līgumu redakcijas.

“Vācijas tiesa savā spriedumā vienlaikus ar komisijas maksas nepieļaujamības rūpīgo pamatojumu sniedz vērtīgus padomus bankām kā rīkoties”

Zvērinātu advokātu birojs VILGERTS

Vairis Dmitrijevs
Mob. tel. +371 29 258 370
vairis.dmitrijevs@vilgerts.com

Ģirts Strazdiņš
Mob. tel. +371 25 543 690
girts.strazdins@vilgerts.com